

Llegeix la revista mensual del cooperativisme català — rocagales.cat

Economia per la Vida, propostes de futur per a un nou model

Pàg. 10

Annaïs Sastre:
«Tenim un sistema alimentari
dependent i vulnerable»

Pàg. 13

**Ateneus cooperatius,
l'economia social
en el territori**

Pàg. 16

**Solidaritat local
i global,
contra la covid-19**

Pàg. 19

Prevenió de Riscos Laborals

Única cooperativa catalana acreditada
com a Servei de Prevenió Aliè

99%

de renovacions
anuals

9,1

valoració dels
nostres clients

15

anys fent
prevenió

- Salut i benestar des de la integració de la prevenió a la producció
- Eficàcia, adaptabilitat i implicació al servei del desenvolupament de les empreses
- Un model de treball flexible en base a normes internacionals de qualitat

www.sepra.cat

"... Incerteses, dubtes, problemes...?"

LLUITEM PLEGATS!!

· ESPECIALISTES EN COOPERATIVES ·

GABINET JOAN JOSEP GONZÀLEZ, S.L.

- Planificació i Gestió Comptable
- Declaració Impost de Societats
- Estudis Econòmics de Viabilitat i Plantejament de futur
- Control Pressupostari
- Diagnòstic econòmics, financers i de sistemes de control de la Cooperativa
- Assistència de Membres de les Comissions de Vigilància i Junes Rectores
- Consultes sobre problemàtica econòmica, comptable i fiscal

GONZALEZ & CIA AUDITORS

AUDITORES CENSORES JURADOS DE CUENTAS

- Auditores de Comptes Anuals
- Auditories i Revisió dels Comptes
- Projectes de Fusió i Escissió
- Auditoria de Gestió
- Informes especials

Pensem com tu. La feina,... ben feta.

GIRONA 38 1ª 1ª · 08010 BARCELONA · Telèfon 93 265 35 05 Fax 93 232 56 13
e-mail: gjjg@gonzalezauditors.com

FEM ECONOMIA SOCIAL

Serveis per a entitats i col·lectius d'economia social i autònoms

Ajudem en el dia a dia: gestió
Aportem totes les eines: formacions
Impulsem idees: assessorament
Fem créixer projectes: acompanyem

També intervenim en processos de
remunicipalització i relleu empresarial

 Col·lectiu Ronda
Gestió · Assessorament · Formació

Trafalgar, 50-52 baixos, Barcelona | 93 268 21 99 | cronda.coop | info@cronda.coop

Segueix-nos a les xarxes

@rocagales

/FundacioRocaGales.5

rocagales.cat

Editora: Fundació Roca Galès

Redacció i administració:

Aragó, 281, 1r 1a 08009 Barcelona
Tel. 93 215 48 70 - cc@rocagales.cat
www.rocagales.cat

Coordinació: Agnès Giner.

Consell assessor: Miquel Corna,
Enric Dalmau, Josep Edo, Agnès
Giner, Joana Gomis, Carla Liébana,
Xavi Palos, Montse Pallarés, Armand
Vilaplana, Joseba Polanco, Ricard
Pedreira, Esteve Puigferrat, Quim
Sicília i Olga Ruiz.

*Els autors són responsables dels
articles signats. Ni la direcció de la
revista ni els editors comparteixen per
força les opinions que puguin reflectir
els textos aquí inscrits*

Foto portada: Cooperativa de riders
Mensakas.

Disseny, maquetació i impressió:
L'Apòstrof, SCCL, i Cevagraf, SCCL

Dipòsit legal B-22.823/80
ISSN 1133-8415.

**Aquesta revista ha estat impresa
en paper ecològic.**

 **Generalitat
de Catalunya**

Sumari

04

TORNAVEU
Oriol Jornet.

05

EDITORIAL
La normalitat és el problema.

06

NOTICIARI
Agnès Giner.

09

COOPERATIVES DE CATALUNYA
Manifest Diada Internacional
de les Cooperatives 2020.
*Confederació de Cooperatives.
de Catalunya.*

10

LES NOSTRES COOPERATIVES
Economia per la Vida, accions
d'urgència, propostes de
futur per a un nou model.
Pep Valenzuela.

13

L'ENTREVISTA
Annaïs Sastre.
Sara Blázquez.

16

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA
Ateneus cooperatius, l'economia
social en el territori.
Josep Comajoan.

19

JUSTÍCIA SOCIAL
Solidaritat local i global
contra la covid-19.
Equip de La Coordi.

22

CULTURA COOPERATIVA
Coop de Circ, la cooperativa
de les arts circenses.
Ricard Pedreira.

25

RESSENYA
Una cooperació agrària,
centenària, sentida i viscuda.
Antoni Gavalda.

27

RETALLS
Vells i nous discursos.
Mar Masip.

Un parell de preguntes (que són tres) a:

Oriol Jornet Agualeles

(Barcelona, 1985), Tècnic de so, soci treballador de la cooperativa Quesoni.

El plantejament de «com fem les coses»

és el principal atractiu que trobo dins

del cooperativisme. Treballar fent el que m'apassiona és un privilegi, i fer-ho a través del cooperativisme em dona l'oportunitat de viure un model de relacions humanes igualitàries, basades en l'horitzontalitat i la confiança. Tot això són motius de pes quan penso en el cooperativisme.

Dins del món de la cultura, l'àmbit on desenvolupem la nostra activitat professional, el cooperativisme ens ofereix eines per incidir en el nostre entorn cap a un model social més just. Bon exemple n'és el marc de solidaritat i ajuda mútua que ens ofereix Coop57 per desenvolupar la nostra activitat. La Comunal esdevé un espai d'intercooperació que ens permet, entre d'altres, mancomunar recursos i multiplicar l'impacte comunitari de les pràctiques socioeconòmiques transformadores. Altres projectes com el «Say It Loud», festival cooperatiu de Barcelona, o les jornades musicals «Sound System pel Poble», de Rebelmàdiaq, ens permeten reivindicar el paper de la cultura com a vèrtebra de comunitats i d'idees transformadores. Tot plegat esdevenen aliances que ens possibiliten construir espais d'empoderament col·lectiu, d'aprenentatge i de vida, en contra de les lògiques mercantilistes i d'acumulació de capital.

El ritme frenètic del dia a dia de la majoria de cooperatives és un assumpte complicat dins del món del cooperativisme.

Aquest fet dificulta reflexions que van més enllà dels nostres projectes, ja que moltes vegades ens falta temps de qualitat per transmetre i donar a conèixer el que fem. En general, penso que es coneix poc l'impacte social del cooperativisme més enllà dels nostres cercles més propers.

El cooperativisme no ha esdevingut un sector econòmic referencial a dia d'avui. Dins l'àmbit cultural, tenim dificultats perquè se'ns tingui en compte dins l'esfera de les polítiques públiques, i és molt difícil que s'identifiqui el cooperativisme com a eina vàlida per millorar les condicions de vida de la gent. Tinc la sensació que només ho tenim clar les persones que tirem endavant projectes dins del model cooperatiu. Penso que aquest és un dels defectes que tenim actualment.

La crisi actual de la pandèmia ha posat de manifest, una vegada més, que el capitalisme no és vàlid per a l'existència d'una vida digna i un planeta sostenible.

Una altra economia no solament és possible, sinó que és urgent si volem avançar cap a escenaris més justos, solidaris i sostenibles.

El cooperativisme i l'economia social i solidària són eines que ens permeten assajar fórmules d'organització i experimentar petits canvis. Tot i això, mentre les lògiques capitalistes segueixin sent les hegemòniques, no podrem viure en una societat on el més important sigui la vida i no el benefici privat.

La normalitat és el problema

Un innocent oxímoron en aparença, el concepte de «nova normalitat», s'ha convertit en el *mantra* mundial que intenta caracteritzar el període de desconfinament en què estem entrant i al qual la vacuna de la covid-19 hauria de posar fi, teòricament. Normalitat definida com allò freqüent o que està d'acord amb la norma establerta. La novetat l'aportaria la limitació del contacte humà —distància social, teletreball, cita prèvia...— i possiblement també l'increment dels dispositius de control sobre les poblacions, arguint la imperiosa necessitat de garantir-nos la salut, com si algú ens la pogués assegurar i la mort ja no existís. Perquè potser la nova normalitat, a part d'un oxímoron, operi també com un eufemisme per acostumar-nos a viure en una mena d'estat d'excepció permanent, sigui a través de la forma jurídica d'estat d'alarma o a través d'altres formes menys explícites.

D'altra banda, aquesta «nova» normalitat és també molt «vella». En el vessant polític, perquè fa molts anys que sota una fina capa democràtica els estats ens governen de manera autoritària. En el vessant socioeconòmic, perquè la nova normalitat no sembla voler superar l'economia dominant, enemiga de la societat i de la vida; una economia que ens porta al suïcidi ecocida, com ens explica Jorge Riechmann.

Així doncs, la nova normalitat no pot ser ni un retorn a la normalitat de sempre ni un succeïni que encara l'agreuja en forma de més control, més misèria i més insostenibilitat. No ha de comportar normalitzar cap nova retallada de drets i llibertats, com va passar arran dels atemptats de l'11-S de Nova York i l'11-M de Madrid, ni tampoc mantenir una economia que, en paraules de Yayo Herrero, està en guerra amb la vida, una economia que genera com a principal producte sofriment.

Esperonem, doncs, que les empreses cooperatives i el conjunt de l'economia social i solidària, els altres moviments socials emancipadors, les entitats ciutadanes, els sindicats i partits, les administracions públiques, estiguin vigilants per impedir qualsevol deriva autoritària i a sumar-se al Pacte de País per una Economia per la Vida, un pacte per construir entre totes un nou paradigma basat en una economia plural transformadora, que ens proveeixi d'allò que realment necessitem per a la vida, que generi bé comú i no beneficis per a uns quants, que posi en valor el treball reproductiu i de les cures, que erradiqui la pobresa i la desigualtat, i que vetlli pel planeta i per la seva salut, una salut que en definitiva és també la nostra.

Foto: Li Zhong. Paintings for Wuhan, 2020.

AMB LA COVID-19, PER A MASSA GENT PLOU SOBRE MULLAT

El Projecte Lliures, impulsat per la cooperativa de Serveis Financers Coop 57, Òmnium Cultural i ECAS (Entitats Catalanes d'Acció Social), inicia una nova crida per recaptar fons i fer front comú davant la severa emergència social generada arran de la crisi de la covid-19 i que ha aguditzat les desigualtats socials. Tots els fons recaptats es destinaran a projectes socials que combaten les mancances estructurals entre la població més vulnerable que la crisi de la covid-19 ha tornat a evidenciar.

El 8 de juny de 2020 es faran públiques les bases i els criteris. La nova convocatòria està plantejada en quatre grans eixos: pobresa cronificada i exclusió agreujada per l'atur; infància en risc i sense accés a l'educació; manca d'una llar digna, i emergència alimentària i de necessitats bàsiques.

Entre el 9 i el 30 de juny de 2020 estarà oberta la presentació de projectes. Els projectes seran avaluats pel Grup d'Avaluació Social (GAS), en primera instància, i pel Grup d'Avaluació Econòmica (GAE), en segon lloc. Aquests òrgans socials són els encarregats de valorar la dimensió social i de garantir la viabilitat i la sostenibilitat econòmica. Els criteris bàsics que es valoren són els fundacionals del Projecte Lliures, però arran del greu i sever context de la covid-19 s'ha afegit un nou criteri: que atengui les emergències sorgides arran de la pandèmia.

Un cop tancada la convocatòria, els membres del GAS i GAE faran la valoració i deliberació dels projectes i, abans de finals de juliol de 2020, se'n publicaran les resolucions i la redistribució dels recursos. A partir d'aquell moment, el Projecte Lliures facilitarà acompanyament tècnic i econòmic als projectes seleccionats.

+ info: <https://projectelliures.cat>

NOVA CONVOCATÒRIA D'AJUTS A COOPERATIVES D'HABITATGE DE LA DINAMO

La Dinamo Fundació, dedicada a l'habitatge cooperatiu en cessió d'ús, llança una convocatòria per atorgar ajudes a cooperatives d'habitatge o integrals d'habitatge i consumidores i usuàries que impulsin projectes d'habitatge cooperatiu com a mecanisme per contribuir a garantir el dret a l'habitatge.

La present convocatòria té per objectiu l'adjudicació d'una dotació de 20.000 € destinats a cinc projectes per un valor de 4.000 € a fons perdut.

La situació d'emergència sanitària de la covid-19 ha demostrat novament la importància que té l'accés a un habitatge digne, un espai en el qual poder sentir-nos segures. S'evidencia també la necessitat imperant de polítiques públiques valentes que donin suport a un model que busca garantir l'accés a un habitatge digne fora de les dinàmiques del mercat especulador.

Davant d'aquesta necessitat, des de La Dinamo volen continuar impulsant projectes que apostin per un model d'habitatge cooperatiu com una eina per a la transformació social i la defensa del dret a l'habitatge, un dret fonamental sistemàticament vulnerat en el marc del model actual. En aquest cas, fent ús d'una donació del FEPC (Fons d'Educació i Promoció Cooperativa) d'una cooperativa per impulsar el cooperativisme d'habitatge.

La convocatòria vol contribuir a fer possible l'impuls dels projectes en procés de promoció, apostant per promoure un accés més universal a un habitatge digne, ampliant el parc d'habitatges amb un ús social i situant-lo fora les dinàmiques especulatives pròpies del mercat immobiliari.

El termini de recepció de sol·licituds serà des de l'1 de juny de 2020 fins al 30 de juny de 2020, ambdós inclosos.

+ info, convocatòria i formulari de sol·licitud:
www.ladinamofundacio.org

Contribuïm a l'impuls de cooperatives d'usuàries d'habitatge.

Convocatòria per l'adjudicació d'una dotació de 20.000€. 4.000€ per projecte a fons perdut.

Participa!

Recepció de sol·licituds des de l'1 de juny fins al 30 de juny de 2020.

LADINAMO
www.ladinamofundacio.org

PRESENTACIÓ DE LA XARXA DE DONES COSIDORES

La Xarxa de Dones Cosidores de Barcelona, formada per diversos grups de costura i amb el suport de la cooperativa Etcèteres, ha dut a terme durant la segona quinzena del mes de maig una campanya per presentar-se en societat i aconseguir el seu objectiu: començar a rebre encàrrecs grans, ara que ja estan preparades per assumir-los després d'haver produït més de 13.000 mascaretes per a professionals essencials de Nou Barris i de l'Ajuntament. Es tracta d'una campanya digital a les xarxes socials amb les etiquetes #LaXarxaEsPresenta, #XarxaDonesCosidores #EntreTotesTot i #RegularitzacióJA.

La Xarxa de Dones Cosidores està formada per diversos grups de costura —Dones de la Terra, Dones amb força, Klem Reciclatge, Mamalyona, Mujeres Pa'lante, Més amb Menys Roquetes, Grup Costura del Centre Cívic Sant Martí, Grup

de Cosidores de Trinitat Vella, La Soste—, la Fundació Pare Manel, la cooperativa Etcèteres, l'Assemblea de Cooperació per la Pau i Barcelona Activa, que amb el suport municipal acompanyen els grups de costura econòmicament, amb suport formatiu, laboral i emocional.

La xarxa es va formalitzar l'any passat en un viatge a Tànger que les dones costureres van fer amb l'objectiu de conèixer cooperatives de dones del Marroc. Al Nadal van organitzar una passarel·la per presentar els seus dissenys i el març d'enguany van rebre el premi del públic 8M Maria Aurèlia Capmany.

Ara, les dones que formen part d'aquesta xarxa volen donar a conèixer el seu projecte i aconseguir grans encàrrecs.

xarxadonescosidores2020@gmail.com

CATORZE ANYS I 500 «DIRECTES»

La Directa compleix catorze anys de periodisme cooperatiu per la transformació social, amb vocació de fiscalitzar el poder i donar veu a les alternatives que s'han demostrat necessàries per fer viable el món. El seu format en paper, de caràcter quinzenal, arriba a finals de maig al número 500. Per molts anys més, companyes!

ELS PREMIS FUNDACIÓ ROCA GALÈS TAMBÉ PREMIARAN LA CONTRIBUCIÓ A L'EMERGÈNCIA SANITÀRIA DE LA COVID-19

Els Premis Fundació Roca Galès 2020 amplien el termini de presentació de candidatures fins al **25 de juny de 2020** amb la novetat que premiaran de manera especial les persones, empreses i/o entitats que hagin contribuït d'alguna manera a fer front a l'emergència sanitària de la covid-19.

Els guardons premien els projectes i/o trajectòries de persones, associacions, empreses i institucions l'objectiu de les quals sigui treballar i promoure els àmbits del cooperativisme, el medi ambient o la justícia social en les categories de:

- Cooperativisme, economia social i solidària: 28è Premi Jacint Dunyó
- Medi natural, educació ambiental i sostenibilitat: 22è Premi Albert Pérez-Bastardas
- Justícia social: 11è Premi Benet Vigo

Els guardonats seran escollits per un jurat d'entre la selecció de candidatures proposades.

Trobareu les bases i el formulari per presentar candidatures a:

www.rocagales.cat/premis/premis-frg

L'acte de lliurament serà presencial en el marc de la Nit FRG 2020, encara sense data fixada.

NOVA CONVOCATÒRIA D'INICIATIVES RECEPTORES PER AL FONS COOPERATIU PER L'EMERGÈNCIA SOCIAL I SANITÀRIA

El #FonsCooperatiuESS va néixer per demostrar que una altra economia és possible i que ja existeix. Davant el context de crisi social i sanitària provocada per la covid-19, era necessari visibilitzar la solidesa i la capacitat de les economies transformadores, assumint que una sortida justa a la crisi ha d'estar basada en la solidaritat i el suport mutu.

Des d'aquest punt de partida, el fons tenia l'objectiu immediat d'acompanyar i fer costat a iniciatives de l'economia social i solidària del territori que van reorientar la seva activitat per donar resposta directa a la crisi de la covid-19.

Després de tancar la primera fase superant l'objectiu marcat, les entitats impulsores decideixen iniciar la segona fase del #FonsCooperatiuESS. En aquest cas, l'objectiu és de 70.000€, dels quals el 20% es destinarà a més iniciatives que estan oferint resposta a la crisi: un total de 14.000€ amb un màxim de 1.500€ per projecte.

Fins al 31 de maig s'han pogut presentar iniciatives a finançar.

+ info: <http://www.economiaperlavida.cat/>

Aportacions: <https://ca.goteo.org/>

EI FSMET se celebrarà en format virtual

Entre el 25 de juny i l'1 de juliol tindrà lloc el Fòrum Social Mundial de les Economies Transformadores en modalitat telemàtica, arran de les mesures imposades per l'emergència sanitària de la covid-19.

Com totes les trobades previstes enguany al món, el FSMET presencial durant el mes de juny a Barcelona s'ha convertit en impossible, però l'agenda i proposta d'economies transformadores cobra més importància i urgència que mai. El procés del FSMET (on estan articulades les diferents confluències des dels feminismes, comuns, polítiques públiques...) prossegueix, doncs, de manera virtual, responnent a les noves circumstàncies i amb un compromís ampliat.

Es tractarà d'un encontre amb una component organitzativa i per actualitzar els objectius polítics que incorporarà les reflexions sobre la difícil situació econòmica en la qual es trobarà el planeta post-crisi de la covid-19 i les alternatives en clau transformadora.

D'altra banda, a l'octubre, i si la situació ho permet, es farà una trobada física amb un gran component virtual i que, per no perdre la referencialitat de Barcelona, podria fer-se conjuntament amb la FESC (Fira d'Economia Solidària de Catalunya), o just abans, el cap de setmana del 23 al 25 d'octubre de 2020.

+ info: www.transformadores.org

Fòrum on-line: <https://forum.transformadora.org>

Confederació de Cooperatives
de Catalunya

@CooperativesCAT

MANIFEST DE LA DIADA INTERNACIONAL DE LES COOPERATIVES 2020

En quin moment, entre els valors que transmetem com a societat, varem perdre de vista el respecte per la natura, el medi on es produeix la vida, la nostra i la de tots els éssers vius?

Amb els inicis d'aquest capitalisme inconscient i depredador, la natura va passar a ser font d'explotació, més que de cura i arelament a la terra. El planeta està en perill. Hi ha sistemes de producció i consum que agredeixen constantment la natura. Cal continuar actuant per impulsar un nou model i revertir aquesta situació i ho hem de fer ara, com a cooperativistes, amb els nostres valors i principis al capdavant, per demostrar a escala global que és possible desenvolupar una economia amb inclusió social i protecció dels recursos naturals, una economia per la vida.

Perquè malgrat la imposició a tendir cap a un estil de vida urbana i a la despoblació del món rural, la realitat és que la nostra vida segueix depenent del bon estat de salut de la biosfera i dels aliments que el camp produeix. El cost de la petjada humana s'ha saldat amb dos grans problemes ambientals que amenacen la supervivència de moltes espècies, incloent-hi la nostra: el canvi climàtic i la destrucció de biodiversitat.

El canvi climàtic, generat en bona mesura per l'extracció i consum indiscriminat de combustibles fòssils com el carbó, el petroli i el gas, que encara expliquen molts dels conflictes armats del segle XXI, també accelera la vulnerabilitat dels ecosistemes i fa augmentar les temperatures i els fenòmens climàtics extrems. Aquesta situació crítica posa en perill la vida, la subsistència de milers de persones, i destrueix ecosistemes vitals per als éssers humans i per al planeta.

Per aquest motiu el lema de la Diada Internacional de les Cooperatives de 2020, que se celebrarà el proper 4 de juliol, és les **COOPERATIVES I L'ACCIÓ PEL CLIMA** i convidem a totes

les cooperatives a seguir impulsant accions per lluitar contra el canvi climàtic.

T'instem a unir-te a nosaltres per ajudar-nos a transformar models creant una nova consciència que permeti situar l'ésser humà en el centre de la vida. Cap país, ciutat o poble no pot quedar al marge d'aquesta crisi. Les emissions de gasos d'efecte hivernacle són un 50 % més elevades que el 1990 i, a més, l'escalfament global està provocant canvis permanents en el sistema climàtic. Les conseqüències poden ser irreversibles si no es prenen immediatament mesures urgents.

Les cooperatives podem aprofitar aquesta oportunitat per mostrar el nostre lideratge i compartir els valors cooperatius per fer front a aquest problema internacional.

El tema de la Diada Internacional de les Cooperatives coincideix amb el 13è Objectiu de Desenvolupament Sostenible perquè, en aquesta celebració, volem posar en relleu la contribució de les cooperatives a un dels reptes més importants als quals s'enfronta el nostre planeta en aquest segle XXI, com és la lluita contra el canvi climàtic.

Des del moviment cooperatiu aprofitem aquesta oportunitat per alçar-nos com a actors globals del canvi i a col·laborar amb els nostres conciutadans i actors de la comunitat internacional. Aquest esforç col·lectiu pot tenir un impacte considerable en l'agenda sobre el clima i aconseguir una transició ecològica justa per a totes les comunitats, sense deixar ningú enrere.

En aquest sentit, des de CoopCat passem a l'acció en la lluita contra el canvi climàtic. Durant la setmana del 29 de juny al 4 de juliol us oferirem unes **Converses Cooperatives** telemàtiques centrades en l'economia circular, la transició energètica, el transport sostenible i racional, així com els models alimentaris, entre d'altres accions.

Economia per la Vida,

accions d'urgència, propostes de futur per a un nou model

Pep Valenzuela
@pepvalenzuela

La crisi sanitària ha aguditzat, i ha posat encara més en evidència, les contradiccions i injustícies del sistema, que ha provocat situacions perilloses que podrien abocar a l'enduriment d'aquest, de la desigualtat i les injustícies; però al mateix temps ha obert espai per a les alternatives, moltes de les quals ja estan en marxa, com ara les experiències del cooperativisme i l'economia social i solidària. El 14 d'abril s'activà la campanya per un fons cooperatiu d'emergència, Economia per la Vida, que l'1 de maig tancà la primera fase en recollir suport per a 26 iniciatives que aporten solucions directes tot mirant el futur.

Equip complet de Diomcoop.

Fàbrica de John Fil a l'Espluga Calba.

«Passarem una situació molt complicada», assegura la Montse Balcells, al capdavant de la gestió de la cinquantenària cooperativa tèxtil John Fil, a l'Espluga Calba (Lleida), avui amb 30 sòcies treballadores. «Però, potser, en podrem treure que la gent valori més el que tenim a la vora, el que treballem per aquí», comenta en explicar el cas de la botiga del poble: «ha estat vital per als 400 habitants, que aquests dies no han pogut anar a comprar fora, com és costum».

«Ara és moment de veure molt clar que l'economia ha de canviar, sí o sí», emfasitza en Baybars Külebi, soci de la cooperativa Col·lectivaT. «Però no juguem sols aquesta partida», afegeix, «i aquí és fonamental el paper de les entitats de l'ESS, perquè no sigui cap a un capitalisme més cruel, sinó cap a una economia més descentralitzada, de proximitat i justa».

Una perspectiva aquesta en què treballa la cooperativa Mensakas des del seu naixement, «per ser alternativa al capitalisme de plataforma i

d'uberització del treball», declara la Núria Soto, sòcia de la cooperativa de missatgeria. Aquest sector ha esdevingut essencial per a l'economia, aquests dies de crisi sanitària i confinament encara més, ja que s'ha hagut d'enfrontar amb els gegants de la distribució, *amazons, deliveroo*s... Protagonisme també de molta «gent sense rostre, no reconeguda o directament discriminada», persones migrades que aquestes setmanes s'han dedicat a treballar per a l'emergència sanitària, com els membres de la cooperativa Diomcoop, d'origen senegalès. «Esperem que tot plegat ajudi que hi hagi més justícia i igualtat per a tothom», reclama l'Ambu Baye, soci de Diomcoop.

Totes quatre són cooperatives que han participat en la campanya Economia per la Vida. En dues setmanes, entre el 14 d'abril i l'1 de maig, amb les contribucions de 332 cofinancadors, s'han recollit 46.240 euros, a més de 30.000 que la FCTC havia posat per començar, destinats a 26 iniciatives que «aporten solucions directes a l'emergència i reque-

Economia per la Vida!

Fons Cooperatiu per l'Emergència Social i Sanitària

reixen recursos per a la sostenibilitat». La recollida s'ha portat a terme amb la plataforma Goteo. Els diners, però, ja s'havien avançat a les entitats gràcies a la Fundació Coop57.

Iniciatives cooperatives, associatives i comunitàries van donar resposta immediata, suport mutu i solidaritat davant les mancances estructurals (com ara mascaretes o bates per als hospitals) i malgrat la manca de recursos propis. Economia per la Vida va ser la resposta també immediata, sorgida de la interacció de diferents organitzacions de l'ESS catalana que han impulsat la creació d'aquest Fons Cooperatiu per l'Emergència Social i Sanitària. Perquè cal «impulsar una sortida social a la crisi» i un «Nou Model Econòmic. Que deixi enrere el capitalisme, redistribueixi la riquesa, acabi amb les desigualtats i transformi la nostra relació depredadora amb la natura», les entitats de l'ESS demanen que es defensi el sector públic, es reconegui l'ESS com a àmbit específic de desenvolupament i «s'injectin recursos directament a les persones i al teixit socioeconòmic transformador».

I aquí el focus del Fons: «visibilitzar les iniciatives de base i reforçar-les

per construir Una Altra Economia». Perquè són «iniciatives democràtiques i solidàries que estan donant resposta a l'emergència sanitària, social i econòmica»; perquè incideixen en «cinc sectors claus per a fer front a l'emergència», com són: tèxtil, tecnologia i fabricació 3D, producció i distribució agroecològica, cures, habitatge. A més, impliquen la comunitat, busquen un impacte social i ambiental positiu, estan arrelades arreu del territori i treballen en xarxa.

Les entitats promotores són: les fundacions Coop57 i Goteo, la Federació de Cooperatives de Treball, Coop57 cooperativa, Fundació Roca Galès, XES, FIARE, Opcions, Xarxa d'Ateneus Cooperatius, FETS, grup ECOS, Teler Cooperatiu de Sabadell, XES Garrotxa, Coòpolis, L'Apòstrof, La Pera, ateneus cooperatius de Terres Gironines i dels vallesos.

«Ara ja podem dir que el resultat ha estat molt positiu», declara la Bet Tena, membre del patronat de la Fundació Roca Galès i del Teler Cooperatiu de Sabadell. «No només pels diners i el suport recollits davant l'emergència, sinó també i sobretot perquè aquest fons s'ha mostrat com

Imatge de la campanya del Fons Cooperatiu per l'Emergència Social i Sanitària.

una eina molt útil», i afirma: «pensem que caldria que tingués continuïtat, que es quedi». De moment, la segona fase ja està en marxa.

Al mateix temps, en la segona setmana de maig, des de la Confederació de Cooperatives de Catalunya i la Fundació Roca Galès, alineades amb els continguts del fons solidari, s'ha llançat una proposta de «pacte de país per una Economia per la Vida» al conjunt d'agents socials, econòmics, polítics, un «Pacte Català per la Salut Col·lectiva, la Democràcia Econòmica i la Justícia Socioambiental entre agents socioeconòmics plurals».

“

L'ESS han de fer perquè el canvi no sigui un capitalisme més cruel, sinó una economia descentralitzada i justa.

Una proposta, aquesta, que l'escriu pedalant la cooperativa barcelonina de Riders Mensakas, transportant aliments al domicili de famílies vulnerables, així com EPI per a diverses entitats. Amb els recursos del Fons, 2.000 euros, han adquirit un vehicle de càrrega sense el qual no haurien pogut garantir la distribució de cistells ecològics. «Era difícil fer la distribució altruista més la nostra feina», explica la Núria, ja que tenien recursos per poder absorbir el que se'ls plantejava. «Va ser una oportunitat per contribuir al bé comú, i també per a la mateixa cooperativa», afirma. Extreballadors de les més importants plataformes digitals, els 14 socis de Mensakas van ser acomiadats per denunciar la situació. «Veiem que amb el canvi de model en el sector, donar resposta es fa més difícil», analitza la Núria, «caldria que molts projectes alternatius que vetllen pel barri i la gent es posessin d'acord, fessin múscul. Si no, ja ho veiem, Amazon està fent l'agost». També fent missatgeria, la cooperativa lleidatana Serveis amb Cor va rebre una aportació de 1.500 euros per poder recollir els aliments d'entitats socials i dur-los a domicili gratuïtament per a les famílies necessitades. L'Anna Maria Capdevilla, de l'Ateneu de Terres de Ponent, explica que han fet informació i difusió del Fons, i fan recollida de suports amb el títol «d'ESSconfinem el cooperativisme de Ponent». Tot i

la voluntat, la cooperativa que no ha pogut entrar en la primera fase del fons ha estat la tèxtil John Fil, per problemes amb els patrons i homologacions que ara miren de resoldre. La cooperativa Col·lectivaT, amb cinc socis, quatre d'origen turc, elaboren un programari per traduir automàticament protocols sanitaris i canals de suport mutu a l'urdu, hindi, àrab, xinès mandarí i bengalí, i han rebut una aportació de 2.400 euros. Baybars explica que volien «fer alguna cosa per la crisi que fos útil també per al futur», i van proposar aquest programari a la FCTC, que els havia contactat. De la campanya, diu, «ens agrada l'enfocament a les comunitats que necessiten més, com persones amb discapacitat, gent gran i, per nosaltres molt important, d'origen migrant». Ara és moment de crisi, afirma, «potser més difícil, però també una oportunitat. Des de l'ESS l'hem d'aprofitar». Diomcoop, per la seva part, ha pogut reorientar la seva activitat tèxtil confeccionant mascaretes i bates per a espais sanitaris de Barcelona, i repartint aliments i fent tasques logístiques per a l'emergència sanitària. Han comptat amb 3.000 euros. Cooperativa d'iniciativa social solidària, són 18 socis, «gent que ve de la venda ambulant per crear formes d'inclusió social», subratlla en Baye. I conclou: «esperem de la campanya que ajudi que hi hagi més justícia i més igualtat per a tothom»

Equip de Col·lectivaT.

Equipació de la cooperativa de riders Mensakas.

INICIATIVES RECEPTORES EN LA FASE 1

TopManta
Mensakas
Solidança
Col·lectivaT
Mujeres Palante
Sindillar
Granollers pedala
Keras buti
Arreglos y confecciones Kaur
Supercoopera – El Rodal
Makers Tarragona
La Kuadrilla
Llars de Prodis
FreesCOOP- Comunitat Islàmica
Terrassa sense murs
Cotó Roig
Mia's Disseny
El Brot
Aresta
Mujeres Migrantes Diverses
Abarka
Serveis Amb Cor SCCL + Banc
Aliments Lleida
Espigoladors
Diomcoop
Cuidem Lluçanès
Arran de Terra
TicTac

HAN QUEDAT INCORPORADES FINALMENT A LA FASE 2:

BTactic
Mascaretes John Fil

Font:
www.economiaperlavida.cat

Annaïs Sastre

«La crisi de la covid-19 ha evidenciat que tenim un sistema alimentari molt dependent i molt vulnerable»

Un personatge històric que voldries conèixer: el meu avi (tinc més interès pels personatges no històrics)

Una lectura imprescindible: *'Caliban i la bruixa'*, de Silvia Federici

Un perfil de Twitter que no pots deixar de seguir: @ramaderescat

No podries viure sense: bons dinars amb els amics i amigues

Encara tens pendent: uns mesos a Grècia

El cooperativisme és... una forma de fer

Un dels debats que la crisi sanitària ha posat damunt la taula ha estat el del model alimentari. Per reflexionar sobre el sistema agroalimentari i l'economia social i solidària, parlem amb Annaïs Sastre, sòcia treballadora de la cooperativa Arran de Terra, que treballa en iniciatives locals de transició agroecològica.

Sara Blázquez
@sarablazquez

66

«Només un 1,6 % de la població activa a Catalunya es dedica a la producció d'aliments.»

Què és l'agroecologia?

Sembla una paraula molt tècnica, però en realitat és l'expressió d'una lluita de les comunitats camperoles del sud, que es revoltent contra la imposició d'un model alimentari del nord orientat a l'exportació. És la producció d'aliments, però tenint en compte totes les dimensions: l'ecologicoproductiva, que té a veure amb com produïm, la conservació dels recursos naturals, la biodiversitat; la sociocultural, la conservació de la cultura agrària tradicional; i l'econòmica i política, que la producció agrària ha de ser sostenible; i políticament, la democratització del sistema alimentari, la relació entre la producció i el consum. Hi ha un moment que transcendeix el sistema alimentari i esdevé una resposta a la crisi social multidimensional en la qual estem.

Què és Arran de Terra i quines accions duen a terme?

Arran de Terra és una cooperativa de treball associat sense ànim de lucre. Nosaltres treballem per la transició cap a sistemes alimentaris i societats més justes i sostenibles. Com ho fem? Des de la perspectiva de l'agroecologia i la sobirania alimentària, ho fem sempre posant la pagesia al centre. El que volem és generar espais on la pagesia pugui tenir veu, traslladar les seves necessitats als actors polítics. Ho fem des de la dinamització local agroecològica. A la pràctica, desenvolupem projectes al territori de transició dels sistemes alimentaris: treballem en un projecte que es diu Alimentem

Collserola, també estem al Cercle Garrotxa-Ripollès de l'Ateneu Cooperatiu de Terres Gironines, col·laborem amb l'Artiga, que és el supermercat cooperatiu de la Garrotxa. Així mateix, treballem a la Catalunya Central amb la Xarxa per la Sobirania Alimentària i fem el postgrau de Dinamització Agroecològica amb la UAB. Una cosa interessant d'Arran de Terra és que totes les persones que en formem part vivim al món rural i en diferents territoris de Catalunya. Això ens permet tenir una visió més àmplia del territori.

Aquestes setmanes es debat sobre les dificultats de la pagesia a l'hora de comercialitzar i distribuir els productes; què en pensem?

En el marc de la covid-19 s'han tallat alguns canals de comercialització. Tothom qui venia a restaurants, bars, menjadors escolars han vist interrompuda la seva comercialització. Això ha posat la pagesia en una situació de molta vulnerabilitat. És sorprenent com des de l'administració no s'han valorat els mercats, que són canals de venda molt importants de circuit curt, més segurs, perquè són locals i el menjar passa per menys mans, que reporten un preu més just per a la pagesia, que representen menys desplaçaments. Creiem que hi ha hagut molt poca reflexió des de l'administració sobre quins canals d'abastiment alimentari s'han promogut o facilitat. Als supermercats s'aglutinen moltes persones, amb aliments superprocessats que han passat per moltes mans,

que han viatjat moltíssims quilòmetres... És sorprenent que això s'hagi potenciat des de l'administració. S'ha posat molt en relleu la dependència del nostre sistema alimentari de les importacions i exportacions i de la mà d'obra precaritzada. També hem de ser conscients que, a l'Estat espanyol, la gran distribució s'ha dedicat a escanyar la pagesia fins que ha aconseguit que molts pagesos i pageses cada dia pleguin. Només un 1,6 % de la població activa a Catalunya es dedica a la producció d'aliments. I és clar que aquest 1,6 % no ens podrà sostenir alimentàriament a tota la població. Hi havia moltes coses que ja les sabíem, però amb la crisi de la covid-19 s'ha evidenciat que tenim un sistema alimentari molt dependent i molt vulnerable.

Malgrat tot, aquests dies molts projectes agroecològics no donen l'abast preparant comandes. Què està passant?

Aquesta és l'altra cara de la moneda. Per una banda, veiem la vulnerabilitat del sistema alimentari hegemònic i, per l'altra, els sistemes d'abastiment alimentari dels circuits curts, del sector agroecològic, han duplicat i triplicat els volums de venda. És molt interessant perquè hem posat a prova les xarxes alimentàries alternatives que portem 30 anys construint, i en una situació que no ens hauríem imaginat mai, on trontolla el sistema globalitzat. La pagesia, que ja tenia canals de venda organitzats i ben estructurats abans de la covid-19, està desbordada de comandes. Hi ha hagut una xarxa i una estructura de solidaritat entre la pagesia. La gent que ja tenia els canals de venda i estructures organitzades abans de la covid-19 ha pogut absorbir un volum de demanda molt gran, d'altres s'han quedat en una situació de vulnerabilitat, sobretot el sector de la ramaderia, i hi ha hagut molt d'esforç per part de tothom per intentar integrar aquestes productores als circuits de comercialització. S'han activat xarxes de consum locals en quatre dies amb volums de comandes molt bèsties.

En què consisteix la iniciativa Abastiment Agroecològic?

Va sorgir en converses informals i des d'Arran de Terra vam intentar organitzar-ho. Hem fet una plataforma, que és un aparador, on la pagesia petita s'apunta i posa els seus productes, en quin territori està, i Pam a Pam va fer el mapa on hi ha tota la informació. No només és un aparador d'abastiment agroecològic, sinó que intentem fer connexions amb els di-

“Cal construir circuits curts i sistemes de comercialització en els quals la pagesia tingui veu i vot.»

Equip de la cooperativa Arran de Terra que treballa per la transició cap a sistemes alimentaris i societats més justes i sostenibles.

ferents territoris. Per exemple, si hi ha quatre iniciatives de pagesia que estan en situació d'emergència al Camp de Tarragona, els connectem amb els grups de consum i altres agents del territori per intentar organitzar comandes conjuntes. Per darrere estan passant moltíssimes coses. Fa gairebé dos mesos que ens dediquem exclusivament a això. Hem anat adaptant l'eina a les necessitats que ens anaven arribant. Hem enviat recomanacions a totes les cooperatives de consum que teníem localitzades i també hem elaborat, conjuntament amb la revista *Sobirania alimentària*, un document de bones pràctiques per a administracions públiques. Perquè es posin les piles i perquè donin suport a la pagesia amb el que està passant.

Sou cooperativa. Què poden aportar els valors i les pràctiques de l'ESS a l'agroecologia?

Crec que els valors i les pràctiques de l'economia social i solidària i de l'agroecologia són molt properes: el treball en xarxa, la democratització de la presa de decisions, posar en valor la formació col·lectiva, l'autogestió i la independència, la integració i el vincle amb el territori, les pràctiques de sostenibilitat... Però també crec que l'economia social i solidària

pot ajudar a aportar estructura, sobretot a les iniciatives de producció. I també pot facilitar la professionalització, perquè hi ha molta precarietat a la part productiva i moltes vegades és molt difícil fer el salt i formalitzar estructures, professionalitzar-se, constituir-se com a cooperativa.

Què es necessita per poder garantir la sostenibilitat, també econòmica, de la pagesia?

Cal el que ja reclamava el sector abans de la covid-19: preus justos. Necessitem que la pagesia cobri el preu que li costa produir el seu producte, no per sota dels costos de producció, que és el que està passant ara amb molta pagesia. Perquè això passi, necessitem un canvi de paradigma, de model i de sistema agroalimentari. Eliminar la gran distribució o almenys deixar de subvencionar-la des de l'administració pública i construir circuits curts i sistemes de comercialització en els quals la pagesia tingui veu i vot.

El món de la pagesia i l'agroecologia està encara molt masculinitzat? Creus que està canviant?

El món de la pagesia està molt masculinitzat perquè el món rural està molt

masculinitzat. Al món rural hi ha una tendència: les dones marxen per poder tenir llocs de treball remunerats, dignes. Hi ha tota una generació de dones que són cuidadores, perquè el món rural està molt envellit, que estan carregant amb les cures de la gent gran i amb la criança i a banda tenen una vida professional. Al món agroecològic hi ha moltes dinàmiques de gènere perquè tot està impregnat per les dinàmiques patriarcales, però sí que hi ha molts projectes rurals integrats per dones que ho estan posant damunt la taula.

Sou optimistes amb la situació postpandèmia?

Per una banda som molt optimistes, perquè tot el tema de la Covid-19 està sent un revulsiu molt bèstia, que està fent que les persones ens reenfoquem cap a quines són les necessitats bàsiques. L'alimentació està agafant una importància molt gran i s'està visibilitzant molt. Però a la vegada som molt prudents perquè s'ha de veure com serà l'escenari postcovid i esperar que no sigui un bluf. Tot aquest canvi de consum, aquesta consciència, aquestes compres massives a petites productores que estan en situació d'emergència, com ho fem per consolidar tot això? Aquest és el repte.

HEURA MOLINA

ATENEUS COOPERATIUS, L'ECONOMIA SOCIAL EN EL TERRITORI

Josep Comajoan
@jcomajoan

Els catorze ateneus cooperatius distribuïts per tot el territori català es troben en el seu quart any d'activitat. Impulsats des de la Generalitat a finals de 2016, amb els anys han anat trobant el seu espai i s'han convertit en un interlocutor més de l'economia solidària. Les xifres de creació de cooperatives i llocs de treball, diuen, els avalen, i encaren el futur amb estratègies renovades de foment de l'economia solidària.

Segons les xifres de l'Enquesta de Població Activa (EPA), hi ha més de 100.000 persones que treballen amb afiliació al sistema especial de la llar. D'aquestes, 65.000 no tenen la nacionalitat espanyola i entre 35.000 i 43.000 es troben en situació d'economia submergida. Es tracta d'un sector molt precaritzat i que encara es mou en alts índexs de desregulació.

Mujeres Pa'lante és una de les entitats que treballa des de fa anys per pal·liar aquests déficits. Ara mateix, Mujeres

Pa'lante és, d'una banda, una cooperativa que ofereix serveis d'atenció domiciliària, d'àpats i costura i, de l'altra, una associació d'acompanyament a dones en temes legals, laborals, psicològics, etc. Després de més de deu anys de feina des de l'associació, el juny de 2018 es constituïa com a cooperativa, després d'evidenciar que de les més de 800 dones ateses anualment per Mujeres Pa'lante, el 80 % eren treballadores de la llar i que moltes d'elles treballaven des de l'economia submergida.

Constituïen la cooperativa amb la voluntat de ser una eina d'inserció laboral que dignifiqués el treball d'aquestes dones i els permetés tenir més seguretat laboral.

El de la cooperativa Mujeres Pa'lante és un dels projectes acompanyats en els tres anys i mig de recorregut de Coòpolis, l'Ateneu Cooperatiu de Barcelona. Al llarg d'onze mesos a partir d'octubre de 2017, se'ls va fer un doble acompanyament, per una banda en la formació, i per l'altra en el treball de reflexió entorn

d'aquells aspectes sociataris, laborals i econòmics relatius a la constitució de la cooperativa. Nascut a finals de 2016, durant el 2017 Coòpolis va fer l'acompanyament de 76 projectes més, a part del de Mujeres Pa'lante; el 2018, ho va fer amb 51, i el 2019, amb 87. En total, en aquests tres anys, gràcies a aquests acompanyaments, s'han generat 232 nous llocs de treball en l'economia social i solidària barcelonina.

En paral·lel, sense moure'ns del sector de les cures i de les treballadores de la llar, però en un entorn social ben diferent del de la ciutat de Barcelona, el 6 de juliol de 2018 es constituïa oficialment Cuidem Lluçanès, cooperativa que des d'aleshores ofereix el servei d'atenció a les persones i treball a la llar en aquesta comarca natural de la Catalunya Central. Ho feien després de mesos de feina intensa d'acompanyament des de l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central. La singularitat d'un entorn rural com el Lluçanès impedia replicar fórmules més pròpies de la gran ciutat, i poder disposar d'un ateneu cooperatiu en el territori, coneixedors de la seva realitat, va facilitar el naixement de la cooperativa, que en un any va arribar als gairebé 200 socis de consum, que regularitzaven i dignificaven un treball fins aleshores poc reconegut, també en l'entorn rural.

En el cas de l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central, un dels que s'han mostrat més dinàmics en els tres primers anys de funcionament, s'han acompanyat un total de 213 projectes cooperatius i s'han generat 125 nous llocs de treball. Les xifres globals són igual d'engrescadores. Segons dades de la Direcció General d'Economia Social, el Tercer Sector i les Cooperatives de la Generalitat, durant el 2019 més de 25.000 persones van participar en accions d'acompanyament i formació organitzades pels catorze ateneus cooperatius i es van acompanyar més de 700 projectes d'economia social i solidària, gairebé 100 més que l'any anterior. Acompanyaments que van molt més enllà del sector social i de les cures. La transformació en cooperativa de bandes musicals de renom com Txarango, el 2017, de la mà de l'Ateneu del Baix Llobregat, o Ebri Knight, el 2018, de la mà del del Maresme, o l'impuls dels primers supermercats cooperatius a Manresa, Mataró i Olot a l'empara dels respectius ateneus cooperatius, serien dos exemples més, a part de desenes de petits projectes d'àmbits diversos.

Els ateneus cooperatius sorgeixen a finals de 2016 —aleshores eren deu, i a partir de 2017 ja van ser els catorze actuals que co-

MARTA BARCELÓ

Taller al FESSRural 2019 coorganitzat pel Cercle Garrotxa-Ripollès de l'Ateneu Cooperatiu de les Terres Gironines.

breixen la totalitat del territori català— de la mà del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat. Irrompen en un escenari, el del foment de l'economia social i cooperativa, on ja s'estava fent feina d'anys des de diferents organitzacions. La important dotació econòmica des d'un primer moment, però, permet complementar-se, no sense alguna duplicitat en alguns moments, amb aquelles entitats més històriques en els territoris on ja hi havia implantació, però també donar una visibilitat i una empena a l'economia solidària en aquells on en les últimes dècades el cooperativisme havia perdut la presència i embranzida que havia tingut històricament.

Els 14 ateneus cooperatius van fer l'acompanyament de 700 projectes de l'economia social durant l'any 2019.

Amb un finançament en forma de subvenció íntegrament procedent de l'administració, la fórmula de treball públicocomunitària s'alterna en funció de quin ateneu estem parlant. Va des de casos com precisament Coòpolis, a Barcelona, o l'Ateneu de la Catalunya Central, formats exclusivament per cooperatives i entitats de l'economia solidària, a d'altres on hi ha presència de l'administració local. És el cas, per exemple, d'ateneus com

el del Baix Llobregat —amb participació del Consell Comarcal i diversos ajuntaments d'aquesta comarca metropolitana— o el del Barcelonès Nord, on conviuen algunes cooperatives històriques de Badalona i Santa Coloma amb les entitats públiques de promoció econòmica dels dos municipis.

La Generalitat defineix els ateneus cooperatius com «l'espai de referència al territori» per desenvolupar-hi aquelles polítiques de foment de l'economia solidària «cap a un model socioeconòmic sostenible i centrat en les persones». L'assentament en el territori els permet una observació directa i una millor diagnosi i seguiment de l'economia solidària en cadascun d'ells. Josep Vidal, director general d'Economia Social, el Tercer Sector i les Cooperatives de la Generalitat, exhibeix amb orgull les xifres esmentades anteriorment que avalarien l'aposta pels ateneus cooperatius: «Des de la posada en marxa dels ateneus, hem vist un interès creixent cap a l'economia social, i en els darrers dos anys hem batut el rècord de cooperatives creades». I afegeix, referint-se a la territorialitat: «Des de fa més de tres anys, el desplegament de les polítiques públiques de foment de l'economia social i solidària impulsades des del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, han estat pensades i executades des del territori i per al territori, a través de la participació i la col·laboració de les entitats públiques i privades».

Mercè Esteban, des de Coòpolis, també fa una valoració «molt positiva» dels tres anys d'activitat, i més enllà d'un possible xoc amb altres iniciatives de l'economia solidària preexistents als ateneus, creu que «hi ha una necessitat clau de com-

SARA BLÁZQUEZ

Sessió de treball a la Taula Territorial de l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central.

JOSEP COMAJOAN

Taula rodona sobre mitjans cooperatius a la Fira d'Economia Social i Solidària de Cardedeu 2018 organitzada per l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Oriental.

plementarietat entre els diferents actors que impulsem el cooperativisme». Això és concreta, segons diu, a «compartir espais per conèixer què està fent cada actor, compartir aliances, donar-nos suport i complementar-nos per fer més fort el múscul cooperativista». Anna Abellán, de l'Ateneu del Barcelonès Nord, afegeix que «la suma de cooperatives i institucions en la gestió de l'Ateneu ha representat la consolidació de dinàmiques de treball conjunt en dispositius públicocooperatius que ha permès un cert canvi de visió sobre el caràcter dels instruments de promoció econòmica de les ciutats del territori». Unes ciutats com Badalona o Santa Coloma que, recorda, «pateixen desequilibris socials acusats i unes dinàmiques d'activitat econòmica excessivament terciaritzades i dependents de la ciutat de Barcelona».

Noves cooperatives, com les de les bandes Txarango i Ebri Knight, o supermercats cooperatius, com els de Manresa, Olot o Mataró, han vist la llum a l'empara dels ateneus.

I com més ens allunyem de Barcelona i l'àrea metropolitana, més es posen en valor alguns aspectes. «El motiu principal de satisfacció és l'oportunitat de poder desplegar polítiques públiques de foment de l'economia social i cooperativa de manera desterritorialitzada, aterrada a cadascuna de les realitats del país», declara Alba Rojas, de l'Ateneu de la Catalunya Central. «L'altra és poder-ho fer de manera autoorganitzada per les mateixes entitats del territori, la qual cosa ens ha permès poder intercooperar i fer, amb pressupost, les dinàmiques de difusió de l'economia social que ja fèiem, a més de l'activitat econòmica de cadascuna», afegeix Rojas.

De cara al futur, Rojas creu que «cal enfortir el teixit arreu, creant xarxes d'intercooperació, donant eines a les entitats i generant elements de reflexió perquè les polítiques de les administracions locals siguin impulsores d'aquest model econòmic». Mercè Esteban, per la seva part, més enllà dels acompanyaments a projectes nous que han centrat un gruix important d'activitat dels ateneus en els tres primers anys de vida, considera que es plantegen «fer un pas una mica més enllà» i planificar el desenvolupament de sectors estratègics, que passaria per tenir «una actitud proactiva de detectar els sectors econòmics claus per a la ciutat». L'estratègia passa, entre altres coses, per «detectar buits dintre les cadenes de producció solidària que abasteixen les necessitats de la ciutat», i continuar apostant per línies com les de les economies feministes i de les cures, o el cercle de migracions, i afegir-ne d'altres com pot ser la de la transició energètica.

SARA BLÁZQUEZ

Presentació d'una guia sobre el relleu cooperatiu de l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central.

Josep Vidal també enfoca el futur en un escenari postcoronavirus, i és en aquesta línia que fa unes setmanes es va modificar l'ordre que regula el pla de treball dels ateneus. «La crisi sanitària actual no és més que un avís de la crisi profunda a la qual s'enfronta el capitalisme; a la crisi sanitària li seguirà una d'econòmica i social», adverteix Vidal. En aquest sentit, afegeix, «els ateneus cooperatius estan sent una eina vital per copsar les necessitats de les entitats del territori i plantejar i oferir solucions des del mateix sector i des de l'administració». En la seva opinió, els ateneus han de «continuar avançant i perseverant en la construcció d'un nou model econòmic que garanteixi el desenvolupament del territori, fent aflorar i consolidant iniciatives que posin la vida al centre».

SOLIDARITAT LOCAL I GLOBAL CONTRA LA COVID-19

Equip de LaCoordi

Coordinadora pel Comerç Just i les Finances Ètiques
@LaCoordiCat

El comerç just, l'economia solidària i les finances ètiques donen respostes a la crisi de la covid-19 i plantegen un model més sostenible i humà

Els darrers mesos, la covid-19 ha colpejat durament comunitats de tot el món, i el cost en vides humanes i pèrdues econòmiques són ja molt alarmants. Aquesta pandèmia ha generat una crisi global no només sanitària, sinó també econòmica i social, amb conseqüències encara difícils de quantificar. També ha evidenciat la insostenibilitat d'un model de creixement econòmic capitalista que no té en compte la vida de les persones ni del planeta, per això la població més vulnerable és la que ha patit amb més contundència els impactes d'aquesta crisi mundial. Però en aquesta pandèmia global, també han aflorat respostes globals i s'han articulat iniciatives solidàries des de les organitzacions de comerç just, de finances ètiques i des de l'economia solidària en general per tal de fer front de manera conjunta als efectes del virus, tant al Sud global com a casa nostra.

COMERÇ JUST: UN CAMÍ JA TRAÇAT

La sostenibilitat i la humanització de l'economia sembla el nou horitzó al qual s'està apuntant per tal de sortir d'aquesta crisi. Uns valors que ja es plasmen fa dècades en el comerç just, un model econòmic internacional que posa els drets laborals i la vida digna de les treballadores per davant del benefici, que fomenta el consum responsable i que té com a pilar indiscutible el respecte al medi ambient. Són precisament les organitzacions productores de comerç just al Sud global les que han hagut de modificar la seva rutina de treball o la seva producció per tal d'impulsar acci-

ons per donar suport a les comunitats locals i pal·liar els efectes de la pandèmia.

Una de les primeres respostes que han donat les organitzacions de comerç just ha estat la de **cuidar les mateixes treballadores, intentar minimitzar l'impacte econòmic i social de la crisi sobre elles**. Molts tallers i oficines han hagut de tancar, però tot i això, la majoria de cooperatives i empreses han continuat pagant o avançant salaris als seus treballadors i treballadores, han demanat préstecs per atendre el personal i han garantit les condicions de seguretat i higiene necessàries per a la seva plantilla en cas d'haver mantingut la producció.

També moltes altres cooperatives han **col·laborat directament amb les comunitats** preparant kits d'aliments de primera necessitat, campanyes de sensibilització o donacions a centres de salut. D'altres fins i tot han **reorientat la seva producció per tal de fabricar elements de protecció individual** per a treballadores i la comunitat com ara mascaretes o gels desinfectants.

CRAFT RESOURCES CENTER: SUPORT ALS ARTESANS DURANT EL CONFINAMENT

L'Índia és un dels països on el virus està en fase d'expansió: s'han superat ja els 50.000 infectats per la covid-19 i els 1.800 morts. El confinament dura des de mitjans de març i s'allargarà de moment

fins al 18 de maig. Aquesta situació suposa una greu crisi sanitària, per la manca de llits disponibles als hospitals en relació amb el nombre d'habitants, i també una greu crisi econòmica, ja que bona part del país, especialment aquelles persones de castes més baixes, viu exclusivament dels seus ingressos diaris i no té accés a ajudes econòmiques ni socials.

Davant d'això, la majoria d'organitzacions de comerç just han hagut d'aturar completament la producció i tancar fàbriques i oficines, però també han engegat diverses respostes solidàries. És el cas del **Craft Resource Center**, una organització de comerç just amb seu a Calcuta que treballa amb més de seixanta tallers artesanals per comercialitzar accessoris de moda, de la llar i objectes decoratius i de regal. La seva oficina roman tancada des de mitjans de març i també els tallers artesanals. «El Govern ha establert directrius de seguretat per a les persones que volen reprendre el treball, però molts dels nostres artesans no tenen l'espai adequat als seus tallers per mantenir el distanciament social necessari o no poden desplaçar-se als tallers perquè no hi ha transport públic», explica Indro Dasgupta, director del Craft Resource Center.

Davant d'aquest escenari, l'organització ha continuat pagant tant el seu personal com les artesanes i artesans, alhora que treballa amb la població vulnerable donant suport logístic i econòmic a col·lectius de voluntaris locals que lliuren aliments de primera necessitat a les famílies més empobrides. També han habilitat els seus tallers de confecció com a albergs d'acollida per als artesans i artesanes que no han pogut tornar a les seves cases pel confinament. «Hi ha molta incertesa i moltes qüestions sobre el sosteniment i l'estabilitat tant de la nostra organització com de tot el país. Som conscients que haurem de lluitar per sortir de la recessió que vindrà després de la pandèmia», afirma Dasgupta.

MANDUVIRÁ: LA SOLIDARITAT QUE NEIX DEL COOPERATIVISME

Paraguai, amb uns 400 casos positius, no és un dels països més afectats pel virus a l'Amèrica del Sud (Brasil amb més de 125.000 i el Perú amb més de 50.000 són, fins ara, els més castigats), però sí que existeixen ja respostes solidàries destacables des del comerç just. La **Cooperativa Manduvirá**, que agrupa més de 1.000 petits productors i productores de sucre orgànic de comerç just del país, ja ha engegat diversos projectes per cobrir les necessitats de moltes famílies. «Estem donant suport al centre de salut de la regió d'Arroyos i Esteros amb la compra de mascaretes, guants, termòmetres i elements de neteja», explica Alicia Florentín, coordinadora de projectes de la cooperativa.

A més d'aquesta donació al sistema de salut, Manduvirá està entregant *kits* d'aliments i de sucre a les famílies que més ho necessiten, sòcies i jornaleres de la cooperativa, i es comptabilitzen ja fins a 3.700 *kits*. També una de les darreres activitats solidàries va ser la realització d'«olles populars» l'1 de maig, que va consistir en la preparació de més de 950 plats de menjar que van repartir entre famílies vulnerables de la comunitat per tal de celebrar un Dia del treballador i treballadora diferent.

Alicia Florentín té clar que el cooperativisme i el comerç just són molt importants per articular una resposta a la pandèmia. «Les cooperatives són una peça clau per a la resiliència, perquè sentim com a pròpies les necessitats de tots i totes», assegura. «La solidaritat ens uneix més que mai, tot i estar separats. Només ens en sortirem si ens mantenim units i ens donem suport mutu, i tot això ho estem duent a terme gràcies al comerç just», conclou.

Aquests són només dos exemples entre molts altres a tot el món que visibilitzen com el moviment del comerç just, amb escassos

Equip de la cooperativa Manduvirá, del Paraguai.

recursos, està donant respostes efectives que prioritzen la vida de les persones per damunt de tot i generen xarxes de solidaritat i de cures essencials per al manteniment de la comunitat.

FINANCES ÈTIQUES: NOVES VIES DE FINANÇAMENT PER A MOMENTS D'INCERTESA

L'expansió de la covid-19 està deixant també un escenari de crisi i incertesa econòmica per a molts projectes i entitats amb un futur difícil de preveure. Davant d'això, les finances ètiques i solidàries són una peça clau per poder donar resposta i suport a les noves necessitats tant de les entitats, empreses i cooperatives com de la ciutadania, tant al Sud com al Nord globals. Els confinaments o estats d'alarma decretats no solament a l'Estat espanyol sinó a molts altres països han provocat que milers de projectes i organitzacions hagin tancat o reduït temporalment la seva activitat, la qual cosa ha creat greus problemes econòmics i de tresoreria. Per això, les organitzacions de finances ètiques estan seguint de molt a prop el sector de l'economia social i solidària, les empreses socials, ONG i cooperatives per tal de trobar nous productes financers i respostes concretes que s'adaptin a les necessitats financeres que hagin sorgit arran d'aquesta crisi.

En el cas de **Fiare Banca Ètica**, l'entitat mostra el seu compromís amb l'economia solidària en aquest moment de crisi adoptant una sèrie de mesures, entre les quals destaca la facilitació de processos de carència diversos a empreses i entitats per facilitar el pagament dels productes financers que tinguin. El banc cooperatiu i ètic obre la porta també a nous serveis de finançament amb facilitats afegides, entre els quals destaquen: una línia per a les empreses i entitats que treballen amb l'Administració Pública i necessiten avançaments de liquiditat; un acord amb l'Institut de Crèdit Oficial per facilitar finançament a empreses i autònoms, o un acord amb el Fons Europeu d'Inversions (FEI) per tal de facilitar la garantia EASI a projectes d'economia social, que cobreix fins al 80 % de la inversió en operacions de fins a deu anys. «Ens calia adaptar els instruments de finançament a aquesta situació; per tant, hem estat en contacte amb les diferents administracions per firmar convenis per facilitar les línies d'aval públiques, i processos de carència per a les entitats ja clientes», explica Clara Soler, de Fiare Banca Ètica. «Per a nosaltres ha estat fonamental estar a la vora de les entitats i conèixer què podien necessitar en un moment com aquest, saber com els està afectant la crisi i oferir el nostre suport», assegura. Fiare també reafirma el seu compromís amb el pagament immediat de les factures als seus proveïdors, que són majoritàriament petites i mitjanes empreses i entitats del tercer sector i l'economia social i solidària.

FINLA, Financiera Labor SAPI de CV SOFOM ENR (Mexico). FINLABOR és una Institució de microfinances, de la qual la Marta Nelba Barsenas Rangel ha rebut un microcrèdit per ampliar el seu petit negoci de venda de fruita i verdures.

Per la seva banda, **Triodos Bank** ha posat en marxa també canals de comunicació tant per a empreses i organitzacions com per a particulars que tinguin productes financers contractats amb el banc per tal de valorar les mesures per donar suport en cada cas. A més, el banc ètic anima des del seu web que la ciutadania i les empreses facin donacions a les organitzacions que treballen per pal·liar els efectes ocasionats per la crisi, com ara Amnistia Internacional, Oxfam Intermon, Creu Roja o Metges sense fronteres. «Durant 40 anys, hem invertit en projectes de l'economia real en els sectors mediambiental, social i cultural que contribueixen de manera positiva a transformar la societat, i el creixement estable que hem generat durant el 2019 ens permet continuar impulsant aquest canvi tan necessari en la situació que vivim», asseguren fonts de l'entitat bancària.

Oikocredit s'ha posat en contacte amb les seves més de 600 organitzacions sòcies per avaluar quina afectació està tenint el coronavirus en cada cas i quin suport pot facilitar l'entitat. Ofereixen, entre d'altres, un acompanyament a les entitats per tal d'avaluar riscos i crear plans per mitigar-los. Una de les darreres mesures aprovades per la Fundació Internacional de Suport d'Oikocredit (ISUP) és la creació d'un fons solidari de 25.000 euros per lluitar contra el coronavirus. Aquest fons s'utilitzarà per cobrir el cost dels materials sanitaris i els equips de protecció d'un gran nombre d'entitats sòcies del Sud global, que ja han vist disminuir considerablement els recursos per a les seves organitzacions. «Ens estem centrant a ajudar al màxim les organitzacions que ja són sòcies de l'organització. No estem obrint noves línies de préstecs perquè la situació ja és prou complicada», explica David Díaz de Quijano, coordinador d'Oikocredit Catalunya. «S'està parlant amb les organitzacions cada 15 dies, intentant oferir refinançament, suport o períodes de carència», assegura.

Per a **Coop57**, «és ara quan cal activar tots els mecanismes de solidaritat i autogestió cooperativa». La cooperativa de serveis financers ètics i solidaris treballa per donar resposta a les necessitats operatives de les sòcies o per aplicar carències a entitats amb préstecs vigents. Alhora, es prepara també per al «després», és a dir, per oferir també solucions financeres i nous productes financers que puguin donar resposta a les dificultats que vindran els pròxims mesos. Entre els projectes, destaquen l'acord amb Fundació Seira per obrir una línia de finançament específica de

dos milions d'euros per al cooperativisme català afectat per la covid-19, mentre que la fundació crea un fons de 400.000 euros per tal de garantir els préstecs concedits en aquesta mesura.

UN FONS COOPERATIU PER A L'ESS

La Fundació Coop57 és justament una de les 19 impulsores d'una altra resposta articulada des de l'economia social i solidària a Catalunya per fer front a la pandèmia del coronavirus: el **Fons Cooperatiu per l'Emergència Social i Sanitària**. A través d'una campanya de micromecenatge a la plataforma Goteo, l'objectiu era aconseguir un mínim de 60.000 euros (30.000 ja garantits per la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya) per donar suport a 26 organitzacions que han reorientat la seva activitat per fer front a la pandèmia. Ja han sobrepassat l'objectiu amb 80.000 euros. Entre els projectes, hi trobem la cooperativa **Top Manta**, del Sindicat de Venedors Ambulants de Barcelona, que ha reorientat el seu taller de costura per fabricar mascaretes i bates per a equipaments sanitaris; **Mensakas**, la cooperativa de *riders* que està transportant aliments al domicili de famílies vulnerables així com EPI per a diverses entitats; **Sindillar**, el Sindicat de Dones Treballadores de la Llar, que destinaran els recursos a la caixa de resistència de les dones que han perdut la feina, o **L'Aresta**, la cooperativa agroecològica de Santa Coloma de Queralt que està muntant una xarxa de distribució amb productores per proveir directament diferents municipis del Camp de Tarragona.

«Com a moviment de l'economia social, defensem que en una situació de crisi com aquesta, si tinguéssim un model econòmic que posés la vida, la sostenibilitat i les cures al centre, seriem molt més resilents», assegura Maritza Buitrago, de Fundació Coop57, encarregada de tota la gestió financera del fons. «Després d'aquesta primera fase de la campanya de micromecenatge, estem ja treballant en quines estratègies haurem de traçar per donar suport a les entitats en la recessió econòmica que vindrà i garantir la sostenibilitat de les cooperatives», afegeix.

Estem davant d'una emergència sanitària i social que afectarà la nostra economia i les nostres vides. Les respostes, pel que sembla, apunten cap a un canvi de rumb necessari per mantenir un model equitatiu, sostenible i que posi la vida el centre i no el capital.

Ricard Pedreira

Economista

Consell de redacció
de Cooperació Catalana

Coop de Circ, la cooperativa de les arts circenses

Ens trobem amb Miquel Garcia, president de la Cooperativa Coop de Circ, en un petit bar del barri de Gràcia, a mitjans de febrer, quan l'OMS encara no havia declarat a escala mundial la pandèmia de la Covid19 i el confinament que hem hagut de portar a terme encara no era ni imaginable a Europa i restava com una imatge exòtica per als països asiàtics. Així que publiquem la conversa amb el punt de vista pre-Covid19, però afegim unes preguntes que els hem fet arribar en ple confinament.

Com se us va ocórrer fer una cooperativa (i no una SL, per exemple)?

Ja farà 20 anys vaig començar amb una associació sense ànim de lucre, que va durar 4 o 5 anys. Era una companyia de circ que començava i jo tenia 19 anys. Ja tenia un cert coneixement del món cooperatiu perquè són les entitats jurídiques que més coincideixen amb els meus ideals. Va ser en Josep de la gestoria Talia, ara soci de la cooperativa Coopdemà qui va acabar de ajudar-me a fer el pas.

D'on proveniu els entusiastes que la van crear?

Al començar el 2009, érem tres persones, en César Pons, en Borja Gonzalez i jo mateix. Vam fer un espectacle i després vam convidar a uns 15 companys a una reunió a l'Ateneu de Nou Barris, on vaig proposar que s'incorporessin a la cooperativa que ja estava creada per nosaltres. És llavors, el 2010, quan es va transformar en un projecte col·lectiu obert i amb molts artistes i companyies de circ diferents. Els vaig explicar que pensava que era el model jurídic que més s'adequava als nostres projectes i ens vam animar.

No heu pensat de buscar una sala per fer funcions estables?

Hi hem pensat molt perquè els integrants tenim molts projectes paral·lels i coproduccions amb altres companyies. El primer pas seria tenir un local per donar cos a la cooperativa i pensar en coses més grans. Sé que al sector del circ Barcelona ens va oferir fa un parell d'anys un circ estable però que no complia amb les necessitats bàsiques i les mides que necessitem com a sector. I avui s'està lluitant i proposant un espai per un circ estable a Barcelona. Estem orfes de circs estables a la ciutat!

Coop de Circ al Pati de la Seu del Districte de Nou Barris el juliol de 2019.

La cooperativa no és simplement una eina per facturar els seus integrants?

No, realment creiem en el projecte cooperatiu. Fem assemblees cada mes i tenim obertes diverses línies de treball, de Direcció, de Producció, de Formació... Fem tallers al barri de Gràcia, al Museu d'Arqueologia de Catalunya i aquest és el quart any que dirigim i produïm el festival Sant Martí de circ al barri de Barcelona Besòs i el Maresme.

No voleu créixer més?

Hem crescut molt a poc a poc per no perdre els valors i l'essència del projecte, i per fer-ho de manera estable. Ens truca molta gent per facturar el seu treball perquè és una necessitat en el sector, però nosaltres som una cooperativa de treball associat, no oferim serveis. Som artistes que treballem internacionalment i que formem part de companyies amb les quals cadascú fa els seus *bolos*. Compartint una mateixa economia que s'ha de regular en funció de les aportacions, però garantim assegurances per lesió, accident, riscos laborals, baixes per lesió i baixes de maternitat. Crec que les nostres sòcies han sigut les primeres mares artistes de circ en cobrar baixes de maternitat a tot l'estat.

Produïu algun espectacle actualment?

Coop de Circ ha fet la producció de diversos espectacles dels socis durant els últims cinc anys amb el model de coproducció amb l'ICEC. També ha donat suport a les gires nacionals i internacionals de les companyies demanant ajudes a l'INAEM. A més, hem fet produccions de cabaret i altres espectacles com el circ d'hivern de l'Hospitalet l'any passat. No han estat produccions grans, però déu n'hi do... El tema és com quadrem les agendes. Ara voldríem fer una producció gran de on participin artistes de les diferents companyies.

Teniu pensat ampliar el nombre de socis?

De moment estem bé, som 21 socis... Si vinguessin cinc més ho pensariem, si fossin quaranta, no. En algun moment hem pensat de crear una cooperativa paral·lela per no augmentar el nombre de socis de la primera i aprofitar els coneixements que tenim.

Hi ha alguna altra cooperativa de circ?

Sé que fa uns cinc anys va existir una cooperativa de circ que eren una sola companyia, el 2play. Ara ja s'han dissolt, però una de les fundadores ara és sòcia de Coop de Circ. Ni ha d'altres, però que funcionen més com una cooperativa de serveis de suport a la contractació i la formació d'artistes de circ, però no de treball associat.

A banda de treballar com artistes, heu ampliat el camp cap a l'organització de festivals. Penseu que és un treball més complicat?

Aquest és el quart any que el fem. Vam presentar un projecte per dos anys, per al barri de Sant Martí a Barcelona, ens ho van donar suposo pel model (i perquè estava ben fet, dic jo). I va funcionar. I ens vam tornar a presentar i ens ho van tornar a donar. Ara ja tenim més experiència en la gestió de festivals. Aviat farem la convocatòria d'artistes al web www.santmartidecirc.cat. Allà expliquem la nostra manera particular de dirigir cooperativament un festival.

Fem la direcció, la producció, la producció executiva, conduïm i descarreguem els camions i el que faci falta. Hem apostat per donar al barri un bon festival tot i que l'organització porti més del que cobra. Això sí, als artistes se'ls paga el caixet que demanen!

Aquest any (2020) el fem segurament el 6 i 7 de juny però encara no estan confirmades les dates. És un festival impulsat per l'APCC (Associació de Professionals de Circ de Catalunya), sostingut per Pla de Barris del Besòs i el Maresme i direcció i producció executiva per Coop de Circ. El primer any l'Ajuntament no hi tenia gaire confiança. De fet va ser l'APCC qui va finançar el primer any. Alguns treballadors de l'Ajuntament no confiaven en l'èxit de públic. Només vindran 50 persones, ens van dir... I vam omplir de gom a gom. Més de 2000 persones en el primer any de festival amb tan sols dues tardes. És un barri en què conviuen moltes cultures i religions diferents. I els vam ajuntar en un mateix públic. Ens agrada veure com un festival transforma els espais i l'energia dels barris. Veure com les persones que passen el dia del festival, exhalen d'emoció, criden, riuen i caminen aquell dia amb més lleugeresa, no té preu. Salut i circ!

Amb aquesta expressió premonitòria els repreguntem per la situació actual:

Com us ha afectat el confinament pel que fa a assajos, bolos suspesos, desconnexió de la companyia, etc.?

Fatal, tot està tot aturat, i els programadors no saben quan es podrà començar i no es pren cap decisió.

COOP DE CIRC

Somso, companyia de circ.

Com funciona una companyia de circ confinada?

Senzillament no funciona. Tothom està esperant com es podrà recomençar.

Quins efectes preveieu que provocarà l'aturada?

Totes les gires han estat suspeses. Potser al mes d'agost es podrà fer alguna cosa, però...

Com funcionareu amb la nova normalitat, amb les normatives de distanciament i higiene, etc.?

No en sabem res, però si el públic ha d'estar separat...

Desitgem que amb la desescalada del confinament, que avança per fases, lentament però efectiva, obri finestres d'oportunitats a Coop de Circ, així com la resta de cooperatives culturals que han hagut de parar.

Salut i cultura!

COOP DE CIRC

Espectacle de Coop de Circ.

Premis economia social

Els millors treballs de Fi de Grau,
Fi de Màster o Postgrau.

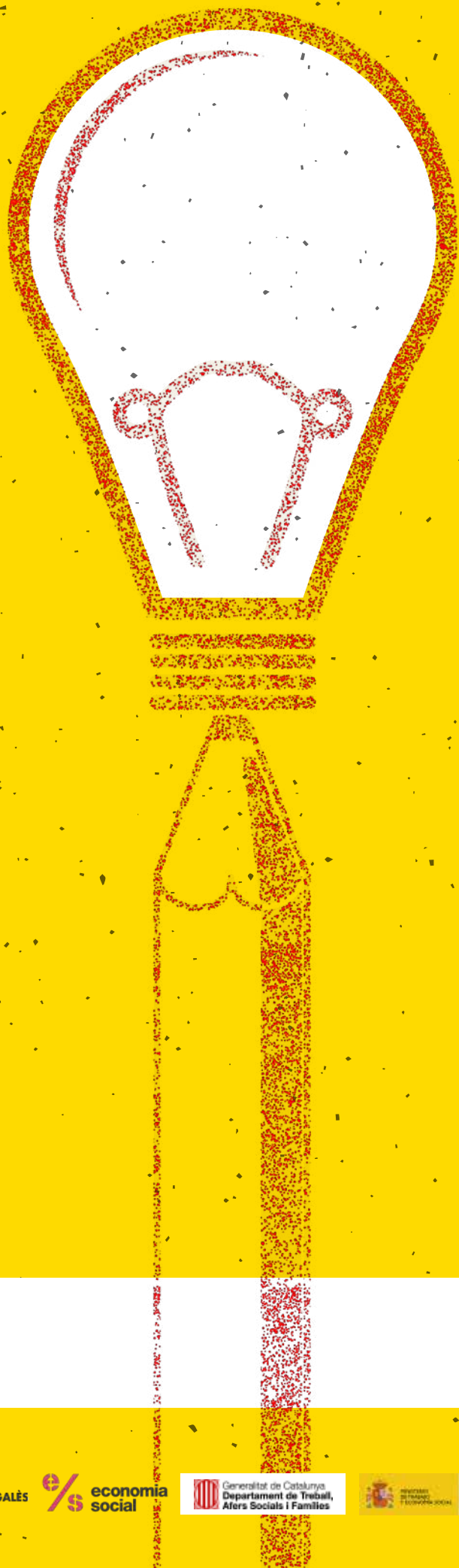
Pots guanyar fins a 1.250 €
(més 300 € en productes i
serveis del mercat social).

Fent el teu treball sobre una
temàtica vinculada a:

TERCER SECTOR
ECONOMIA SOCIAL
COOPERATIVES

Últim dia per presentar els treballs:
20 de setembre de 2020.

premis@rocagales.cat | www.aracoop.coop/premis

Una cooperació agrària, centenària, sentida i viscuda

Antoni Gavalà

Patró de la Fundació Roca i Galès /
Universitat Rovira i Virgili

Així fa el títol del llibre: Lo Sindicat de la Palma. Cent anys de cooperativisme (1919-2019). S'hi podria afegir: entre la necessitat, la legislació, la voluntat i la persistència. Quatre conceptes que planen en una obra escrita amb expertesa per investigadors socials de la Palma d'Ebre, coordinats per Josep Lluís Filella Cubells, amb l'aportació de Francesc Filella Cubells, Joan Pardell Pardell, Ricard Sas Filella, Antoni Galceran Massó, Oriol Vernet Pardell i Ricard Boqué Martí.

Recuperem el concepte de necessitat. El Sindicat Agrícola de la Palma, com la majoria de sindicats, neix d'una necessitat que pot passar per diversos factors, però que podem sintetitzar i visualitzar almenys en dos. La necessitat d'un canvi o millora del procés d'elaboració del producte pel fet de ser costós elaborar-lo individualment, o per buscar més rendibilitat del producte resultant, en el sentit que la venda en unió col·lectiva és més difícil d'escanyar econòmicament que individualment.

La legislació. La llei de Sindicats Agrícoles del 1906 facilitava la constitució de sindicats pagesos. De resultes de la llei, van sortir sindicats arreu del país. Els valedors de la llei, pagesos amb molta terra i d'altres amb no tanta, van fer seva una legislació que expressament afavoria la cooperació. Normativa que l'Estat espanyol ben aviat aigualí, ja que no va complir l'expectativa d'ajuda que havia generat. D'aquí que alguns sindicats agrícoles, sense una base social convençuda, tanquessin portes. El de la Palma arrelà.

El concepte de voluntat. Hi és a tota obra col·lectiva. En aquest dilema de crear o no un sindicat hi ha persones que empenyen i no sempre són del tot visibilitzades. Ho va escriure magistralment el cooperativista Rendé de l'Espluga: calen valents per engrescar i formalitzar una associació comuna. En el de la Palma s'hi detecta. Talment, cal

no oblidar que el pagès hi entra en un circuit com a soci econòmic, i per això ho ha de veure clar, ja que s'hi juga la pèrdua de la individualitat de decisió de quan vendre la collita, primordial per a la subsistència, respecte de decisions de venda mancomunada.

La persistència. S'hi troba també en el sindicat de la Palma. Cent anys ho avalen. Persistència és l'intent de prosseguir malgrat els entrebancs tortuosos de tot tipus. Entrebancs econòmics, socials i també polítics pel fet que els socis no pensen igual per a les possibles solucions a arbitrar. Calen dosis de paciència i de persistència. Trencar el sistema costa poc, persistir és el guany savi no escrit. El Sindicat de la Palma ho demostrà.

Tots aquests aspectes crucials i molts més són a les pàgines del llibre. Molt ben escrit, al llarg de catorze capítols aporta humanitat, no renyit amb fiabilitat, amb títols sintètics convincents com «l'arrencada», «els anys del soroll» per parlar de la guerra, el «magre amaneixer» per donar sentit a una postguerra crua, etc. Capítol a part és l'anàlisi de les seccions: la de l'oli com a «pal de paller», seguides de la de l'ametlla, el vi, la secció de Crèdit Caixa Rural, la recreativa, etc. Tot complementat amb un bon aparell de quadres i fotografies, i uns annexos clars, fan del llibre un bon model d'estudi en reflexió, alhora crític, del que va ser, és i segurament serà el Sindicat de la Palma.

FILELLA CUBELLS, Josep Lluís
Lo Sindicat de la Palma. Cent anys de cooperativisme (1919-2019)

Ed. Cooperativa i S. C. de la Palma d'Ebre, 2019
ISBN: 978840916458-5
Mida: 287 x 242 mm.
Pàg.: 343

Aquest llibre el trobareu a la biblioteca
del Centre de Documentació Cooperativa
de la Fundació Roca Galès

Fundació
ROCA GALÈS
CATALUNYA

Assegurem compromís

Descobreix les assegurances
ètiques i solidàries

Amb Arc Cooperativa pots fer un consum responsable
tot impulsant el mercat social

www.arc.coop

Microfinances
Agricultura Sostenible
Renovables

Finances Ètiques
cooperatives
per al Sud Global

www.oikocredit.cat

934416306   @OikocreditCat

Som representativitat —

→ **Participació**

Visibilitat —

→ **Enfortiment i creació**

Sectors —

→ **Territori**

Economies feministes —

**Cooperatives
de Treball**

Federació de Cooperatives
de Treball de Catalunya
Premià 15, 1ª planta. 08014 Barcelona
Tel: 93 318 81 62 - Fax: 93 302 18 85

cooperativest treball.coop

PROMOCIÓ 2020

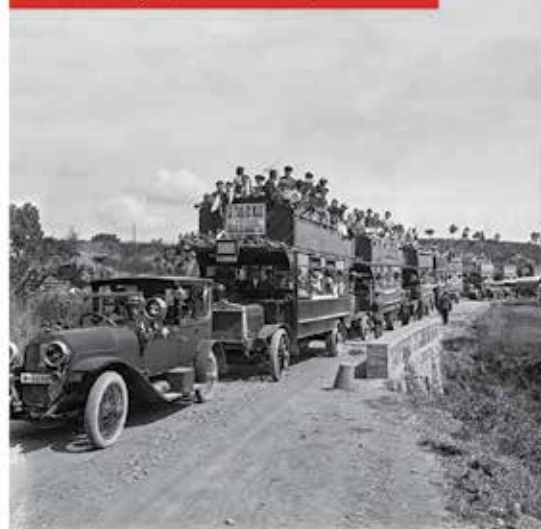
Per a una subscripció a la revista Cooperació Catalana (30€).

Obsequi d'un exemplar del llibre **Catalunya, Terra Cooperativa**.

Subscripció: <http://www.rocagales.cat/publicacions/cooperacio-catalana/>

 www.rocagales.cat co@rocagales.cat 932 154 870

Catalunya, terra cooperativa

VELLS I NOUS DISCURSOS

Mar Masip

Centre de Documentació Cooperativa
@rocagales

D'ençà que el virus de la covid-19 ha entrat a les nostres vides i ha marcat i capgirat la nostra quotidianitat, evidenciant i visibilitzant les deficiències cròniques del sistema, s'han publicat nombrosos articles, informes, infografies, manifestos, etc., apel·lant a la necessitat d'ampliar i replicar les pràctiques cooperatives, les experiències autogestionades en què la sobirania popular és la que ho regeix tot, mitjançant la participació i implicació directa de les persones, és a dir, es parla del que ja existeix i cap a on s'ha d'anar. El tema i objectiu d'aquests articles no són nous. El primer article del primer número de la revista *El Cooperador Cooperatista*, de l'agost de 1905, es titula *De donde venimos y á donde vamos*, en el qual a partir de l'objectiu que té la redacció d'aquesta nova publicació es parla de les aspiracions i pretensions que té el moviment cooperatiu. S'hi denuncia l'organització social que s'ha establert arran de la Segona Revolució Industrial, la qual qualifica d'injusta, i promulga la necessitat de canviar-la per un model organitzatiu en què la

competició sigui substituïda per l'associació; en què els deures i les obligacions derivats i imposats pel món del capital es transformin en responsabilitats i decisions adquirides voluntàriament per cada un dels membres del col·lectiu.

Igual que molts dels articles publicats en l'actualitat, els quals s'han fixat en models ja existents —tant a casa nostra com a l'estranger—, en l'article de 1905 també es fa referència a models contemporanis, com és el cas del moviment cooperatiu belga, i posa en relleu que tant els cooperadors com els cooperativistes catalans han de tenir en compte aquestes vivències i adaptar-les a la seva realitat. També s'hi fa una crida a la unió de treballadors, els quals la redacció de la revista consideren que han d'anteposar les necessitats i els objectius comuns que es comparteixen per sobre dels interessos i egos sectorials.

D'aquí a 115 anys caldrà que es publiquin articles com el de 1905 o els actuals?

El Cooperador Cooperatista,
15 d'agost de 1905, núm. 1.

**Darrere de cada producte
de proximitat** que ens ha arribat
a taula aquestes últimes
setmanes hi ha l'esforç dels nostres
pagesos, ramaders i pescadors
per a una alimentació de qualitat.

**La compra de proximitat
ens beneficia a tots.
Ara, producte local.**

